

IZ MEDGENERACIJSKIH PROGRAMOV

Ksenija Ramovš *

Delo Inštituta Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje v letu 2006

Leto 2006 je potekalo v znamenju 100-letnice rojstva in 10-letnice smrti Antona Trstenjaka (1906-1996). V slovenski javnosti so se zvrstile številne slavnostne prireditve, izdana je bila Trstenjakova spominska znamka, v več občinah njegove rodne Prlekije ter v Ljubljani pa so bili v njegov spomin postavljeni spomeniki. Sredi januarja smo ob Trstenjakovem godu na Inštitutu pripravili srečanje njegovih prijateljev, znancev, učencev in predstavnikov ustanov; pripovedovanje doživetih utrinkov iz srečanj s profesorjem Trstenjakom in oživljanje njegove misli je ustvarilo toplo, nepozabno vzdušje. Kongres psihologov, ki je bil posvečen premiku od analitičnega gledanja na človeka k pozitivni psihologiji, je potekal tudi v spomin nanj kot na predhodnika pozitivne psihologije. Na SAZU se je odvijal dvodnevni znanstveni simpozij, na katerem so številni ugledni znanstveniki osvetljevali Trstenjakovo izjemno široko in prodorno delo iz različnih zornih kotov. Inštitut Antona Trstenjaka je pri vseh prireditvah sodeloval,

poleg tega pa vse leto s številnimi predavanji in članki razčlenjeval Trstenjakova antropološka spoznanja kot osnovo celotne gerontologije ter praktičnih programov za kakovostno staranje in sožitje generacij.

Kot vsa pretekla leta je tudi v letu 2006 Inštitut posvečal največ svojega znanstvenega in akcijskega dela gerontologiji in medgeneracijskemu sožitju, kar je razumljivo tudi glede na njegovo ime. Seveda pa to ni edino njegovo delo; na pomembnem mestu je Franklova logoterapija v njeni teoretski in psihoterapevtski razsežnosti – za to področje smo matična ustanova v slovenskem psihoterapevtskem prostoru –, prav tako pionirsko uvajamo v slovenski prostor sodobno metodo za učenje partnerske komunikacije (izdali smo prevod knjige Engl, Thurmaier, Kako govoriš z menoj?), tudi klasično Morenovo psihodramo skušamo ohranjati, kolikor smo jo v preteklih letih uvedli pri nas ter pripravljati njeno večjo uveljaviti v slovenskem prostoru. Kar precejšen del svojih moči posvečamo zasvojenostim in omamam: na Fakulteti za socialno delo že vsa leta poučujemo ta učni predmet, ki smo ga v teoriji in seminarski praksi socialnega dela kvalitetno razvili. V okviru proučevanja in preventive zasvojenosti izvajamo kompleksno raziskavo o pitju mladih, za predpubertetno obdobje pa razvijamo in izvajamo poskusni model preprečevanja pitja in omamljanja med mladimi. Na Inštitutu deluje v sodelovanju s Socialnim forumom za zasvojenosti in omame dva dni tedensko svetovalnica za alkoholizem in terapevtska skupina.

* Ksenija Ramovš, diplomirana socialna delavka in mag. sociologije, je direktorica Inštituta Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje v Ljubljani in predavateljica na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani.

Naše izvirno razvojno področje je antropohigiena kot teorija in metodika celostne preventive. Antropohigiena je osnova vseh naših razvojnih projektov na področju gerontologije, kakovostnega staranja in solidarnega sožitja med generacijami. Na tem področju smo v letu 2006 opravili naslednja dela.

1. Obležili smo 40-letnico od ustanovitve slovenskega gerontološkega inštituta in s tem tudi te znanstvene in strokovne panoge pri nas. Inštitut je predlagal predsedniku države, da začetniku slovenske gerontologije dr. Bojanu Accettu podeli državno odlikovanje za življenjsko delo, kar se je tik pred 40-obljetnico tudi zgodilo. Izdali smo Accettovo knjigo *Med zdravniki in bolniki*. V počastitev obletnice smo 6. decembra na Inštitutu organizirali slavnostno akademijo in gerontološki simpozij z mednarodno udeležbo; slavnostna govornika sta bila minister za zdravje dr. Andrej Bručan in ministrica za socialno varstvo Marjeta Cotman. O vsem tem obširno poročamo v tej številki revije.
2. Veliko svojih sil smo posvetili pomoči vladi v pripravi Strategije varstva starejših do leta 2010 – Solidarnost, sožitje in kakovostno staranje prebivalstva, ki je bila sprejeta 21.9.2006. Že spomladi (13.4.2006) je bil v parlamentu sprejet nacionalni program socialnega varstva za obdobje od 2006 do 2010, pri pripravi katerega smo sodelovali za področje staranja in sožitja med generacijami; med drugim načrtuje modelno uvedbo medgeneracijskih središč, kar je naša socialna inovacija za reševanje današnjih perečih nalog na področju skrbi za kakovostno staranje in solidarno sožitje med generacijami v razmerah naglo starajoče se družbe.
3. Naša dosedanja spoznanja in izkušnje pri razvoju programov za kakovostno staranje in sožitje med generacijami so dosegli sinergični vrh v konceptu krajevnega medgeneracij-

skega središča. V praksi smo vse leto veliko delali v občini Komenda, kjer sistematično pomagamo skupnosti in občini, da bi v naslednjih letih uvedli vse potrebne programe za kakovostno staranje in sožitje ter vsa javna in civilna prizadevanja na tem področju povezali v vzorčno medgeneracijsko središče. V letu 2006 je na primer opravilo 3-dnevni tečaj skoraj 50 družinskih članov, ki doma skrbijo za starejšega družinskega člana, uvedli smo klube svojcev, usposobili prostovoljce, dokončali obširno občinsko raziskavo o zmožnostih in potrebah tretje generacije, pripravili in izdali knjigo *Kakovostno staranje in sožitje generacij v Komendi* (J. Ramovš), ki jo je založila Občina Komenda in jo kot novoletno darilo dala vsakemu gospodinjstvu v občini. Ves čas vsebinsko usmerjamo pripravo projektov za izgradnjo občinskega medgeneracijskega središča, ki bo imelo številne programe, med njimi tudi majhen dom po sodobnem konceptu gospodinjstevskih skupin.

4. Naša stalna naloga je bila zbiranje domačih in tujih znanstvenih in strokovnih spoznanj s področja gerontologije, staranja in sožitja med generacijami. Prek revije *Kakovostna starost*, domače spletne strani, predavanj in pisanja v drugih časopisih in revijah distribuiramo ta spoznanja v slovenski strokovni in družbeni prostor. Sodelovali smo v 34 radijskih in televizijskih oddajah s to vsebino, imeli 73 javnih predavanj v 23 krajih po vsej Sloveniji in zamejstvu ter objavili 54 strokovnih in poljudnih člankov v različnih revijah in časopisih; med drugim smo vsak mesec skozi vse leto prispevali poljudni članek za Ognjišče, ki je najbolj bran mesečnik v Sloveniji.
5. Pri raziskovalnem delu je najpomembnejša raziskava o družinskih oskrbovalcih, ki je končana; obdelane rezultate pripravljamo za monografsko objavo; kolegica mag. Simona

Hvalič Touzery ima o tem pripravljeno doktorsko disertacijo, ki je tik pred zagovorom. Z Avstrijo in Češko pa smo izvajali manjši, toda zelo odmeven EU projekt o samozaščiti starejših žensk pred nasiljem.

6. Delo pri terenskem širjenju naše izvirne socialne mreže medgeneracijskih programov za kakovostno staranje in solidarno sožitje med generacijami, ki ga sofinancira Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, je bilo v letu 2006 približno tako intenzivno kot prejšnje leto. Naši neposredni naročniki so bili: Mesto Ljubljana, občine Komenda, Dol pri Ljubljani in Gornja Radgona, Karitas župnije Stožice, domova upokojencev Vrhnika in Vojnik – prvi javni, drugi privatni – in nekateri drugi za manjše programe. V vseh primerih smo izvajali programe informiranja in ozaveščanja vseh ljudi, na drugem mestu so bili programi usposabljanja medgeneracijskih prostovoljcev (z enoletnim tečajem smo jih usposobili 120), programi menedžerskega svetovanja, projektnega načrtovanja in krajevnega samoorganiziranja programov za kakovostno staranje in sožitje generacij; opravili smo razne tečaje za usposabljanje mlade, srednje in tretje generacije ter poklicnih strokovnjakov.
7. Samoumevno je, da smo pri vsem navedenem delu sodelovali s številnimi domačimi in tujimi organizacijami, ki se posvečajo delu za kakovostno staranje in sožitje generacij; nekatere od njih so bile že omenjene.

Rezultati dela Inštituta Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje nas navdajajo z veseljem nad opravljenim delom in s hvaležnostjo do vseh, ki so nam pomagali pri našem delu. Vse narejeno in zastavljeno v letu 2006 je izhodišče za delo v letu 2007, saj se nove naloge na tem področju odpirajo zelo hitro in so vedno bolj pereče.

**Anita Kovačič Stepišnik,
Mateja Eržen***

Zveza medgeneracijskih društev za kakovostno starost v letu 2006

Naše delo se nadaljuje. V letu 2006 je Zveza medgeneracijskih društev za kakovostno starost izvajala temeljni program »Mreža medgeneracijskih programov za kakovostno starost na področju medčloveških odnosov«, katerega cilj je zagotavljanje pogojev za dobro delovanje in razvoj krajevnih socialnih mrež medgeneracijskih programov za kakovostno starost in sicer prek delovne stabilnosti profesionalnih organizatorjev te mreže. Znotraj programa lokalna medgeneracijska društva za kakovostno starost, povezana v Zvezo društev, izvajajo naslednjih šest programov:

- osebno medgeneracijsko družabništvo s starim človekom,
- medgeneracijske skupine za kakovostno starost,
- skupnostna skrb za ozaveščanje celotne krajevne javnosti,
- ohranjanje prostovoljske kondicije,
- medgeneracijski piknik in
- strokovna ekskurzija.

Program, ki se izvaja v društvih, vključenih v Zvezo, je namenjen celotnemu prebivalstvu občin, saj o kakovostni starosti in o tem, kako pomembno se je nanjo pripraviti, posredno ozaveščamo celotno skupnost. V programu aktivni člani društev – prostovoljci-voditelji in prostovoljci-družabniki – redno tedensko delajo s starimi ljudmi, ki so vključeni v naše medgeneracijske skupine in individualno

* *univerzitetni diplomirani socialni delavki, organizatorki mreže pri Zvezi medgeneracijskih programov za kakovostno starost Slovenije*